

Regulujúce reformy v čase hospodárskej a finančnej krízy

Regulujúce reformy zamerané na prekonanie dôsledkov hospodárskej a finančnej krízy naberajú na obrátkach na celom svete a dosahujú rekordný počet, zaznamenávajú experti Svetovej banky a Medzinárodnej finančnej korporácie. Štvrtý rok po sebe v tejto oblasti sú lídrami Východná Európa a Stredná Ázia, pričom reformy uskutočňujú vo viac ako deväťdesiatich krajinách týchto regiónov. Táto tendencia sa šíri na východ do takej miery, ako nováčikovia dopĺňajú zoznam krajín, zavádzajúcich do života najväčší počet reforiem. V minulom roku dokonca v Afrike 28 krajín zaviedlo 58 reforiem. Medzi desiatkou svetových lídrov sú nasledujúce krajiny: Azerbajdžan, Albánsko, Kirgizská republika, Bielorusko, Senegal, Burkina Faso, Botswana, Kolumbia, Dominikánska republika, Egypt.

Najaktívnejším reformátorom zákonodarstva v súvislosti s reguláciou podnikateľskej činnosti v ostatnom období bol Azerbajdžan – posunul sa z deväťdesiateho siedmeho na tridsiate tretie miesto v globálnom ratingu jednoduchosti zavádzania podnikania. Boli tu zavedené do života reformy v siedmich z desiatich oblastí, ktoré sa predovšetkým týkali urýchlenia procesu začiatku podnikania, zabezpečenie vykonania kontraktov a registrácie vlastníckych práv, zľahčenie ťažiska, spojeného s administráciou daní a zjednodušenie pracovných vzťahov, posilnenie ochrany práv a záujmov investorov a informácie o platobnej schopnosti splácať úvery.

V januári 2009 roku v Azerbajdžane bol zavedený mechanizmus „jediného okna“ pre začiatok podnikania, taktiež sa skrátil čas, finančné náklady a počet procedúr, nevyhnutných pre začiatok podnikania. V dôsledku toho za pol roka počet novo zaregistrovaných spoločností vzrástol o 40 percent. Podstatné úpravy v Zákonníku práce zjednodušili proces zamestnávania a prepúšťania pracovníkov, dovolili zamestnávateľom využívať zmluvy na dobu určitú pre vykonanie stálych úloh. Oslabili obmedzenie práce na nočné zmeny a znížili požiadavky na prepúšťanie zamestnancov. Momentálne zamestnávateľia nie sú povinní hľadať pracovníkovi nové pracovné miesto, po tom čo ho prepustili. Okrem toho je zrušená minimálna hraničná výška úveru, o ktorej je potrebné informovať Štátny úverový register. Teraz táto ustanovizeň fixuje informáciu o všetkých úveroch, ktoré boli poskytnuté finančnými inštitúciami. Výsledkom tohto javu je skutočnosť, že počet úverových udalostí vzrástol viac ako dvakrát.

Azerbajdžan vytvoril druhý komerčný súd v Baku a zväčšil počet súdov, ktoré riešia komerčné záležitosti, z piatich na deväť. A čas, ktorý bol vynakladaný na podpísanie zmlúv prostredníctvom súdov, sa s krátil z 267 na 237 dní. Odteraz aj minoritní (drobní) akcionári sa cítia viac ochránenými vďaka zavedeniu zmien do Občianskeho zákonníka a novým pravidlám uskutočnenia operácií medzi zazmluvnenými stranami. Nový zákon zlepšuje ochranu investorov, vyžaduje, aby operácie medzi zainteresovanými stranami sa potvrdzovali akcionármi.

Štát zaviedol aj nový jednotný register vlastníctva, kde sa registrujú pozemky a nehnuteľnosti, znížil zo siedmich na štyri nevyhnutné procedúry a to znamená, že odovzdanie vlastníctva možno zavŕšiť za jedenásť dní (v porovnaní s minulosťou je to o 61 deň rýchlejšie). V Azerbajdžane je taktiež znížené daňové zaťaženie, zavedený systém odovzdávania daňových deklarácií a výplat daní v režime on-line s využitím súčasného účtovníckeho programového zabezpečenia pre výpočet daní.

Druhé miesto v ratingu obsadilo Albánsko, ktoré uskutočnilo reformy v štyroch oblastiach. Tam taktiež na zákonodarnej úrovni je zosilnená ochrana práv minoritných akcionárov. Prísnejšími sa stali požiadavky ohľadom potvrdenia operácii medzi zazmluvnenými stranami a odhalenie informácií o nich a prvýkrát sú vyčlenené povinnosti riaditeľov. Zvlášť, v prípade priznania ich zodpovednými za nejaké škody a úbytky, tieto musia byť kompenzované a vrátené spoločnosti. Boli zavedené oveľa prísnejšie prostriedky ochrany prostredníctvom súdov, ktoré sa musia využívať v prípade, ak operácia medzi zazmluvnenými stranami je neprijateľná a škodlivá pre spoločnosti.

Albánsko zobralo súdom funkciu registrácie podniku a zaviedlo tzv. „jediné okno“. Momentálne spoločnosti môžu začať podnikat' za osem dní (v minulosti to trvalo celý mesiac). Do platnosti vstúpil aj prvý Štátny úverový register, ktorý zachytáva 8,3% dospelého obyvateľstva a dovoľuje finančným ustanovizniám vymieňať si úverovú informáciu. Takáto reforma umožňuje bankám lepšie ohodnotiť kredibilitu potenciálnych klientov, ktorí sa uchádzajú o úver, ale zároveň tiež zjednodušujú spoločnostiam a súkromným osobám prístup k úverom.

Mechanizmus začatia biznisu sa stal jednoduchším vďaka publikácii údajov v režime on-line, zníženiu nákladov na registráciu, jej uskutočnenie v daňových inštitúciách, orgánoch zdravotného poistenia a zamestnanosti na základe jedinej žiadosti. Okrem toho, reformy v daňovej oblasti dovedli k zníženiu výšky dane zo zisku podnikov z dvadsiatich na desať percent.

Arménsko reorganizovalo svoj systém súdnictva a prepracovalo Procesný zákonník. Nové požiadavky ohľadom predchádzajúceho preukazovania dôkazov zjednodušili zabezpečenie vykonania kontraktov, odstránili jednu procedúru a skrátili čas, nevyhnutný na vyriešenie komerčných sporov.

V Bielorusku obsah informácie, ktorá sa eviduje v štátnom úverovom registri, sa rozširuje vďaka odstráneniu minimálnej hraničnej výšky úverov, ktoré sa v ňom registrujú. Záujemcom o úver je garantované právo kontroly svojich údajov, čo umožňuje ich spresnenie. Je teraz jednoduchšie začať biznis, pretože vznikla banka údajov jediného registra, boli zavedené časové rámce pre registráciu a nevyhnutný minimálny rozmer statusného fondu je zmenšený dvakrát. Bielorusko uskutočnilo jednorazovú preregistráciu majetku a zaviedlo program zjednodušenia administratívnych procedúr, ktorý ustanovuje prísne časové rámce v registri a uvádza jeho údaje do elektronickej podoby. V dôsledku toho čas, ktorý je nevyhnutný na registráciu majetku, sa skrátil z 231 na 21 dní, a čas, nevyhnutný na vydanie stavebného povolenia – na 140 dní.

Bielorusko znížilo aj daňové zaťaženie, zlikvidovalo tzv. „černobyľskú daň“ (3%) a daň do Fondu pomoci nezamestnaným (1%) a týmto zdokonalilo systém zdaňovania pre malé podniky. Nový Daňový zákon a nové pravidlá regulácie bankovej činnosti skrátili čas, ktorý sa strácal pri uskutočňovaní exportu.

Bosna a Hercegovina sprísnila profesionálne požiadavky na tých, ktorí majú za úlohu zabrániť bankrotu kvôli urýchleniu jeho procedúr. Počínajúc 1. januárom 2009

roku daň zo zisku podnikov bola znížená z tridsiatich na desať percent. Vďaka zavedeniu elektronického systému v Katastrálnom registri sa urýchlila registrácia majetku. V dôsledku toho, čas nevyhnutný na odovzdanie listu vlastníctva, sa skrátil na 203 dni. Reforma Katastrálneho registra bola užitočná aj pre podnikateľov, ktorí potrebujú stavebné povolenie, pretože na 171 dni skrátila termín, nevyhnutný pre získanie výpisu z katastra pre realizáciu stavebných prác a registráciu novostavieb v katastri a v pozemkovej knihe.

Bulharsko prijalo dva nové zákonodarné akty – občiansko-procesný kódex a zákon o komerčnom registri, ktoré urýchlujú riešenie problémov ohľadom bankrotov. Kódex odstránil požiadavky na Najvyšší kasačný súd ohľadom rozhodnutí všetkých podaní, - momentálne môže rozhodovať o tom, či sa bude daným prípadom zaoberať alebo nie. Bulharsko zjednodušilo aj procedúru začatia podnikania, vytvorením centrálnej elektronickej bázy údajov pre komerčnú registráciu. Takáto reforma skrátila počet registrovaných procedúr a odstránila registračné formality. Zmeny, vnesené do občiansko-procesného kódexu, pomohli urýchliť nútenú správu dohôd. Reformovali pravidla ohľadom dôkazov a externých rozhodnutí súdu, zvýšili minimálnu úroveň pre obsah prípadov, ktoré skúmajú súdy nižšieho rangu a splnomocnili civilný súd najvyššej inštancie rozhodovať o tom, ktoré prípady má riešiť on sám, obmedzujúc takýmto spôsobom zneužitie apelačných opatrení.

Bulharsko prijalo nový zákon o daní z príjmu podnikov a zákon o daní z pridanej hodnoty, kvôli synchronizácii miestneho zákonodarstva so zákonodarstvom Európskej únie. Avšak proces získania stavebného povolenia sa stal zložitejší, minulý rok platba za toto povolenie vzrástla približne na 16 %. Prísnejšie environmentálne požiadavky znamenajú, že spoločnosti musia získavať certifikát efektívnosti energetickej spotreby pred aj po výstavbe.

Súkromný úrad úverových udalostí v Gruzínsku momentálne rozposiela celý balík informácií, zahrňujúci grafikon vyrovnaní úverov za neuhradené sumy. Ale aj tak úvery narástli až dvadsaťkrát, a banky môžu mať jasnejšiu predstavu o spôsobe uskutočnenia platieb úverujúcich. Okrem toho nové pravidlá garantujú poskytovateľom úverov právo kontrolovať svoje údaje v úrade úverových udalostí, pomáhajúc týmto zvýšiť kvalitu a presnosť úverovej informácie. Zavedené do Občianskeho zákonníka zmeny, ktoré nadobudli platnosť v decembri 2009 roku, sa dotýkajú uskutočnenia operácií zo zabezpečením, čo dovoľuje dohodujúcim stranám súhlasiť z donucujúcim uskutočnením zabezpečovacieho práva kreditora v čase, kedy dohadujúce sa strany podpisujú dohodu o zabezpečení.

Výška dane zo zisku podnikov bola znížená z dvadsiatich na pätnásť percent, a sociálna daň – bola vôbec odstránená. Nový komerčný register, ktorý funguje v režime on-line, zjednodušuje registráciu majetku vďaka odstráneniu požiadavky na právnické osoby predkladať zoznam predchádzajúcich dokladov, existencia ktorých predtým bola nevyhnutná pre registráciu. Okrem toho, zmeny zákona o podnikoch zjednodušili proces založenia spoločnosti vďaka odstráneniu požiadaviek ohľadom minimálneho kapitálu, pečiatky a štatútu spoločnosti, a taktiež preto, že nie sú povinné služby notárov.

Miesto Ukrajiny v globálnom ratingu, jednoduchosti podnikania sa minulý rok nezmenil, hoci bolo uskutočnených niekoľko reforiem; Ukrajina zastáva 145 miesto spomedzi 181 krajín, a v 2007 roku zastávala – 111 miesto spomedzi 178 krajín sveta. Medzi pozitívne javy na Ukrajine patria zmeny v oblasti získania úverov a vedenie zahraničného obchodu. Zvlášť nové súkromné úrady úverových udalostí zjednodušili možnosť získania úverov, zabezpečili výmenu informáciami medzi finančnými

inštitúciami. Vo sfére zahranično-obchodných operácií zlepšenie infraštruktúry a služieb v prístavoch umožnilo o tri dni skrátiť čas, ktorý sa míňa na uskutočnenie importu.

Ukrajina taktiež znížila daňové zaťaženie podnikov, znížením platieb daní do sociálnych fondov, zahrňujúcich aj dôchodkové fondy a fondy sociálneho poistenia od nešťastných udalostí na pracovisku. Navyše vďaka zavedeniu elektronického systému daňovej povinnosti, čas, ktorý sa míňa na splatenie daní, sa skrátil na 1 237 hodín na rok. Jednako tieto pozitívne zmeny neumožňujú Ukrajine prekonať rozdiel medzi ňou a vyspelými krajinami – reformátormi. Ukrajinským spoločnostiam stále ešte treba splácať 99 druhov daní, mívajúc na to 58,4% svojho zisku, v tom čase, ak priemerný svetový ukazovateľ tvorí približne 40%. Preto miesto Ukrajiny podľa ukazovateľa platieb daní v globálnom ratingu ostáva nízke – 180. O nič lepším je aj rating Ukrajiny v oblasti získania stavebného povolenia: patrí jej 179 miesto. Tento indikátor analyzuje procedúry, čas a peniaze potrebné na výstavbu, zahrňujúc získanie nevyhnutných licencií a povolení, prípravu výziev a realizáciu nevyhnutných previerok.

Je pravdou, že na Ukrajine prebiehajú reformy, ale nie v takom tempe a v takom rozsahu, ktoré by jej mohli dovoliť posunúť sa dopredu v porovnaní s inými ekonomikami, s ktorými konkuruje v boji za investície a trhy. Úlohy, ktoré stoja na poriadku dennom sú známe, jednako je potrebné urýchliť ich realizáciu. Programy prijímané Svetovou bankou a Medzinárodnou finančnou korporáciou sú zamerané na dosiahnutie tohto cieľa.

Experti Svetovej banky a Medzinárodnej finančnej korporácie radia Ukrajine prijať novú Daňovú reformu, ktorá by predpokladala určité zníženie daňového zaťaženia a zjednodušenia daňových procedúr; hlbkovo skrátiť a zjednodušiť režim vydávania licencií a povolení, zahrňujúc stavebné povolenia; prehodnotiť zákonodarstvo ohľadom štandardizácie a certifikácie kvôli zníženiu počtu procedúr a skráteniu času na ich získanie, a týmto zjednodušiť a urýchliť zahranično-obchodnú činnosť.

Ukrajina taktiež musí urýchliť rozvoj prezieravej a efektívnej regulácie trhu, cenných papierov, dôchodkovú, normatívno-právnu reformu; zdokonaľiť regulujúci systém a dohľad nad trhmi cenných papierov a nebankovými finančnými inštitúciami; zosilniť infraštruktúru trhu, cenných papierov, zdokonaľovať trh vnútorných cenných papierov, zvláštnu pozornosť venovať trhu štátnych obligácií.

Svetová banka vytýčila prioritné úlohy pre Ukrajinu ohľadom rozvoja ekonomiky krajiny, stabilizácie verejných financií a realizáciu fiškálnej reformy, stimuláciu súkromných investícií, reštrukturalizáciu finančného sektoru a uskutočnenie dôchodkovej reformy. Zdôraznila, že len prísna orientácia Ukrajiny na uskutočnenie reforiem znova na ňu obráti pozornosť zahraničných investorov a vytvorí dobrý základ pre stálu medzinárodnú podporu. Svetová banka vytýčila tri prioritné úlohy pre Ukrajinu:

1) Prvou je nevyhnutnosť stabilizácie štátnych financií. Túto úlohu možno splniť za pomoci fiškálnych reforiem, ktoré zvýšia efektívnosť práce ekonomiky, racionalizujú systém transferov a subvencií (dotácií) a stimulujú štátne investície.

2) Druhá úloha spočíva v nevyhnutnosti stimulácie súkromných investícií. Odborníci zaznamenali, že v priebehu ostatného desaťročia sa Ukrajine nepodarilo uskutočniť technologickú modernizáciu. Krajina sa nachádza na extenzívnej ceste ekonomického rastu, rušivou silou ktorého je kvantitatívne zväčšenie výroby, čo zvýšilo nestabilitu

a obmedzilo rast produktivity práce. Ukrajine sa podarí stimulovať investície v tom prípade, ak budú zdokonalené mechanizmy regulácie ekonomiky a bude sa rozvíjať civilizovaná konkurencia.

3) Nevyhnutnosť reštrukturalizácie finančného sektoru je treťou prioritnou úlohou pre Ukrajinu. Je potrebné predovšetkým zvýšiť efektívnosť regulácie v tejto oblasti.

Vyššie uvedené úlohy sú vzájomne zviazané a prepojené. Tak, bez fiškálnej reformy nebude možné dosiahnuť makroekonomickú stabilitu a stabilnú obnovu ekonomiky, a investori zostanú v stave očakávaní. Bez súkromných investícií bude ťažké zabezpečiť fiškálnu konsolidáciu, a banky budú musieť hľadať nových klientov. Nakoniec, bez zvýšenia kapitalizácie bankového sektoru a obnovy dôvery zo strany klientov banky nebudú mať zdroje a ani sily pre podporu súkromných podnikov. Preto, vzájomná prepojenosť týchto smerov reforiem vyvoláva nevyhnutnosť ich súčasného vyriešenia.

Experti Svetovej banky odporúčili Ukrajine, aby štátny rozpočet bol schválený bez prietahov, čo by bolo posunutím pre zavedenie efektívnych fiškálnych mechanizmov a nebola zapríčinená škoda perspektíve ekonomického rastu. Pritom rozpočet sa musí opierať o realistické parametre čo sa týka makroekonomiky a príjmov. Deficit je potrebné znížiť vďaka zníženiu výdavkov. Hlavným zdrojom fiškálnych úspor je korekcia dôchodkového systému, zvýšenie taríf na energetické nosiče, minimalizácia daní. Je taktiež nevyhnutné preskúmať schémy podpôr na bývanie, prerozdeliť ušetrené prostriedky na cieľové programy sociálnej pomoci a zabezpečenie ťažiskovej úrovne výdavkov na infraštruktúru.

Dôležitou úlohou je obnovenie dôvery k riadeniu štátnych financií. Napomôže tomu prijatie zákona o štátnom nakupovaní zodpovedajúcemu najlepšej medzinárodnej praxi, a taktiež vyriešenie problematiky zadlženosti. Súčasný systém nie je zabezpečený pred zneužitím a je hlavným zdrojom neefektívneho využitia štátnych zdrojov. Nový zákon o štátnom nakupovaní pomôže dosiahnuť šetrenie rozpočtových prostriedkov a demonštruje medzinárodnému spoločenstvu, že Ukrajina sa zaväzuje v odvetví reforiem. Prezieravý a realistický plán zníženia zadlženosti by pomohol zvýšiť dôveru k rozpočtu a stimulovať export.

V prebiehajúcej etape rozvoja štátu je potrebné udeliť pozornosť reformám, ktoré predvídajú civilizované mechanizmy zapájania sa spoločnosti do podnikania. Ako ukazujú zahraničné skúsenosti, takéto reformy je možné uskutočniť veľmi rýchlo. Účinnými krokmi v tejto oblasti môžu byť skrátenie druhov hospodárskej činnosti, podliehajúcej licenciám, na 30% a harmonizácia domáceho zákonodarstva so zákonodarstvom Európskej únie.

Dôležité zmeny vyžaduje bankový sektor Ukrajiny, zvlášť v oblasti regulácie. Dneska národná banka má hlavné nástroje pre rýchle vyriešenie problémov z neplatoschopnými bankami. Experti svetovej banky odporúčajú zabezpečiť otvorený prístup k hlavnej informácii o finančnom stave komerčných bánk a prerokovať stav o bankovom tajomstve s cieľom uvedenie ich do súladu s medzinárodnými štandardmi. Je nevyhnutné taktiež zlepšiť riadenie Národnej banky Ukrajiny, aby sa vyhnúť konfliktu záujmov a obnoviť dôveru zo strany trhu.

Svetová banka za jednu z hlavných úloh pre Ukrajinu považuje uskutočnenie dôchodkovej reformy. Táto musí predvídať opatrenia, povolané pomôcť prekonať krátkodobú disharmóniu v dôchodkovom systéme a postupne obnoviť jeho akcieschopnosť, nedotýkajúc sa záujmov najchudobnejších dôchodcov.

Opatrenia, ktoré sa mali realizovať v prvom polroku 2010 roku sú nasledovné:

- obmedzenie výplat dôchodkov pracujúcim dôchodcom, ktorých dôchodok je vyšší ako životné minimum;
- obmedzenie maximálneho dôchodku v absolútnom jeho vyjadrení;
- priblíženie formuly výpočtu špeciálnych dôchodkov k vzorcu výpočtu všeobecných dôchodkov;
- odloženie výplaty špeciálnych dôchodkov k dosiahnutiu určeného zákonom veku odchodu do dôchodku;
- zamrazenie špeciálnych a privilegovaných dôchodkov, ktoré sú vyplácané zo štátneho rozpočtu a iné.

Okrem uvedeného sa odporúčalo prijať v roku 2010 a realizovať v roku 2011 také opatrenia, ako:

- zvýšenie v etapách dôchodkového veku len pre ženy z 55 na 60 rokov (v krátkodobej perspektíve úspory budú nízke, ale je to jediný najdôležitejší spôsob, ktorý môže urobiť dôchodkovú reformu účinnou v stredne- a dlhodobej perspektíve);
- zavedenie presného pravidla indexácie pre všetky dôchodky s cieľom zabezpečenia stability výplaty dôchodkov;
- postupné zväčšenie obdobia priemernosti mzdy, ktoré dávajú právo na dôchodok, pre niektoré kategórie, ktoré dostávajú špeciálne dôchodky.

Hlavným cieľom reformy finančného sektoru Ukrajiny je zabezpečenie stability a stimulácie jeho rozvoja. Dôležitý význam pre obnovenie ekonomiky krajiny má bankový sektor, ktorý zaznamenal najväčší negatívny vplyv finančnej krízy. Kríza v tejto sfére zostrila problémy, ktoré vznikli v dôsledku neefektívnej úverovej analýzy v čase rýchleho rastu rozsahu poskytovania úverov, a taktiež nevyhnutnosti vykonania záväzkov z vonkajšími úvermi. Existencia takýchto problémov priviedla k systémovej kríze likvidity a platovej schopnosti, zahrňujúc odliv depozít koncom 2008 roku a začiatkom 2009 roku. V predkrízovom období štátna regulácia a dozor boli nedostačujúce, preto aj devízové riziká nekrytia úverov sa zväčšili v porovnaní s veľmi nízkymi rozsahmi rezerv na pokrytie možných úbytkov.

Popri určitých úspechoch, ktoré boli dosiahnuté v priebehu ostatného roku (napríklad začiatok rekapitalizácie bank, zabezpečenie regulátora nástrojmi reorganizácie bankových inštitúcií a pod.), dneska bankový systém Ukrajiny sa potýka so značnými problémami a rizikami. Rozmer problematických úverov môže narásť, uskutočňujúc tlak na úroveň dostatku kapitálu v bankovom sektore. V bankovom systéme krajiny aj vo finančnom sektore celkovo existuje celá rada iných dôležitých problémov. Bankový sektor potrebuje konsolidáciu pre efektívnejšiu realizáciu sprostredkovaných služieb a vnútorného trhu úspor. Absencia prehľadnosti v otázkach reálnych vlastníkov bank znižuje dôveru k nim a komplikuje efektívny názor činnosti finančných konglomerátov, zosilňujúc rizika. V krátkodobej perspektíve reformy bankového sektoru sa stanú pozitívnym signálom pre medzinárodné kapitálové trhy. Spolu s efektívnou fiškálnou

politikou toto sa stane účinným nástrojom pre obnovu úverovania ekonomiky Ukrajiny. V strednodobej perspektíve reformy sú povinné pomôcť finančnému sektoru stať sa stabilnejším voči otrasom, pričom sa má stať nádejným zdrojom financovania pre rastúcu ekonomiku.

Svetová hospodárska a finančná kríza samozrejme zasiahla aj Slovensko. Paradoxne počet milionárov na Slovensku počas krízy vzrástol. Ich počet sa podľa výsledkov najnovšej svetovej správy o bohatstve World Wealth Report 2010 medziročne zvýšil o 0,9 percent na 2770. Celosvetovo počet ľudí s majetkom v hodnote nad 1 milión dolárov narástol o 17 percent a vrátil sa tak na úroveň z roku 2007.

Počet milionárov vo V4: Česko – 12600; Maďarsko – 9600; Poľsko – 8800; Slovensko – 2770.

Napriek tomu, že na Slovensku milionári pribudli, krajina nekopíruje globálne trendy. "To, že nedosahujeme celosvetové čísla rastu je spôsobené najmä slabšími ekonomickými ukazovateľmi Slovenska v roku 2009. Najväčšie vplyvy vidíme v prudkom poklese exportu, o takmer 38 %, a v asi 15-% poklese priemyselnej výroby. Samozrejme, situáciu negatívne ovplyvnil aj pokles cien realít," uviedol na prezentácii výsledkov WWR výkonný riaditeľ spoločnosti Capgemini Slovensko Karol Reindl.

Slovensko v porovnaní so susednými krajinami zaostáva. V rámci krajín V4 je v Slovenskej republike dlhodobo najmenej bohatých ľudí z ostatných členských štátov. K svetovým trendom sa najviac približovalo Poľsko a Maďarsko. V Poľsku stúpol počet milionárov o 13,8 percenta na 8800 a v Maďarsku o 15,4 percenta na 9600. Na čele rebríčka stojí Česká republika, napriek tomu, že v roku 2009 ako jediná z krajín V4, zaznamenala pokles v počte milionárov o 1,7 % na 12.600.

Počet milionárov vo svete prekonal vlani desaťmiliónovú hranicu. Ich celkový majetok sa zvýšil o takmer pätinu na 39 biliónov dolárov a vrátil sa tak na úroveň z roku 2007. Z negatívnych dopadov krízy sa najrýchlejšie dostali rozvojové krajiny. Bohatstvo ostalo vysoko koncentrované v Spojených štátoch amerických, Japonsku a Nemeckej Spolkovej republike. Z týchto krajín pochádza až 53,5 percenta milionárov. "Celosvetové trendy sú relatívne rovnaké, ale zraniteľnosť malých ekonomík je vysoká. Slovensku však veľmi pomohol prechod na euro. Stabilita meny tak exportne orientovanej ekonomiky ako je SR veľmi prospieva," uzavrel riaditeľ finančnej divízie Capgemini Slovensko Rastislav Nemec. [1]

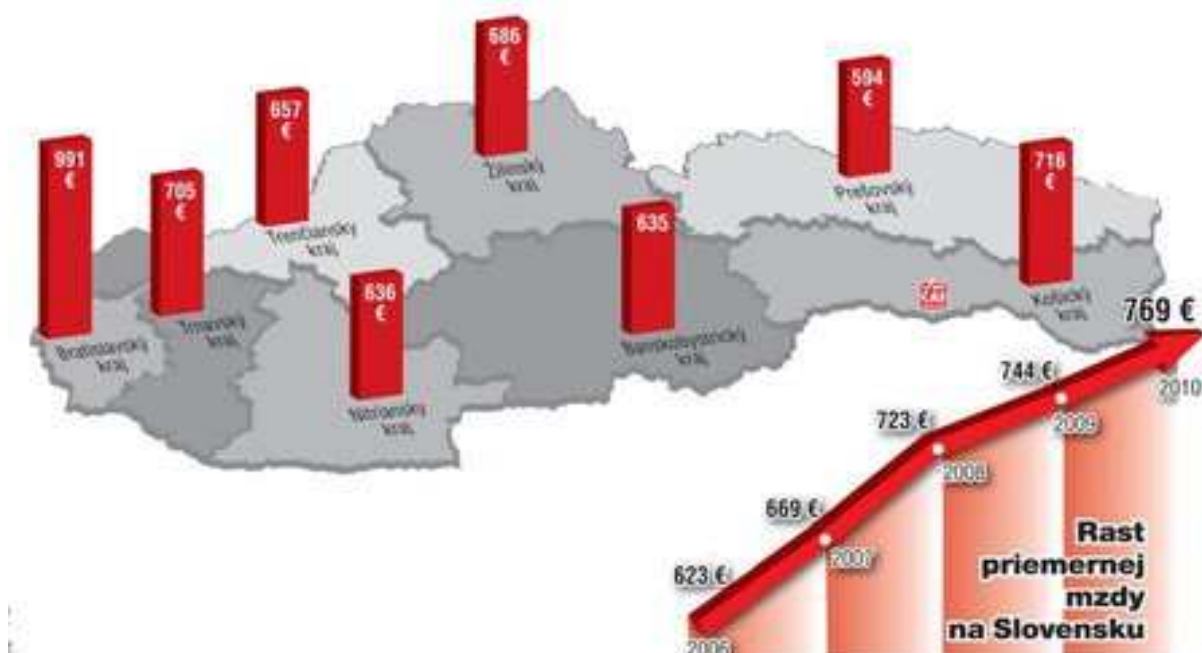
Ďalším problémom Slovenska sú mimoriadne veľké rozdiely v príjmoch obyvateľstva a tým aj v životnej úrovni a kvalite života podľa jednotlivých regiónov.

Najviac zarábajú ľudia v hlavnom meste a okolí. Podľa údajov Štatistického úradu SR obyvatelia Bratislavského kraja vlani zarábali 991 €, čo je o 222 € viac, ako bol priemerný plat v krajine (769 €). Na konci rebríčka je mesto Prešov a okolie. Mzda sa tu pohybovala na úrovni 594 €. Potešiť by mohla správa, že priemerné platy vo všetkých krajoch stúpili a podľa odborníka by tento trend mohol pokračovať. Plat Bratislavčana je vyšší od priemernej mzdy v Prešove o 397 eur. „Bratislava je veľmi dobre lokalizovaným mestom, len 50 kilometrov od Viedne. V jej okolí sa sústreďí väčší trh firiem a služieb,“ tvrdí Dávid Dereník, makroanalytik UniCredit Bank. Rozdiely sú okrem iného spôsobené tým, že východné Slovensko trpí vysokou nezamestnanosťou. „Vyjednávacía pozícia zamestnanca je v porovnaní s Bratislavou zhoršená,“ vysvetľuje odborník. [2]

Priaznivo však vyznieva fakt, že platy vo všetkých krajoch počas roka stúpili. Priemerná mzda v posledných troch mesiacoch roku 2010 bola v Žilinskom kraji o 135 € vyššia ako v prvom štvrtroku. Trnavčania si polepšili o 125 €, Bratislavčania o 107 €. Paradoxne za tým stojí hospodárska kríza, ktorej dôsledky ešte stále cítiť vo väčšine

odvetví. „Počas krízy mnoho firiem vyčkávalo, prípadne zmrazilo rast miezd. Po nových, lepších výsledkoch sa tak uvoľnilo väčšie množstvo prostriedkov,“ vysvetľuje odborník.

Takto vyzerajú podľa súčasnej štatistiky mzdy na Slovensku.

Zdroj: Sme, 14.3.2011

Kvôli tomu, aby rýchlejšie prekonať následky hospodárskej a finančnej krízy niektorí Dáni sa rozhodli platiť vyššie dane. Niektorým Dánom vysoké odvody nestačia. Pre ľudí, ktorí chcú platiť viac, než im stanovuje zákon, zriadila vláda osobitné konto. A na jej veľké prekvapenie sa na ňom začali zbierať peniaze.

Dánsko nie je lacnou krajinou. Každý to tvrdí, kto ju v posledných rokoch navštívil. Najvyššia miera zdanenia je stanovená na 67 % a sadzba platí pre každého, kto v prepočte zarobí ročne 46.500 eur a viac. Daň z pridanej hodnoty je 25-% a 180-% osobitný odvod sa platí pri predaji auta. V štatistike Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) je Dánsko s týmito hodnotami krajinou s najvyššou mierou zdanenia.

Jeden Dán napísal na ministerstvo daní, že je pripravený odviesť štátu viac preto, aby sa mali z čoho hrať výkony štátu blahobytu. Ministerstvo zareagovalo rýchlo a zriadilo osobitné konto pre dobrovoľné odvody. Opatrenie Dáni prijali. Doteraz naň poukázalo 246 obyvateľov ekvivalent 13.000 eur. A to je len začiatok akcie. "Na Silvestra pôjdem k ministrovi financií Clausovi Hjortovi so šekom," uviedol minister daní Lund Poulsom. Osobitné odvody by sa mali použiť na zníženie štátneho dlhu. Prípad s kontom sa dostal do centra pozornosti v kurióznom spore koalície a opozície. Liberálno-

konzervatívna vláda začiatkom tohto roku mierne znížila daňové sadzby, za čo ju napadla opozícia. Šéfovia sociálnodemokratickej a socialistickej strany sa vyslovili za vyššie dane <http://www.sme.sk/storm/itextg.asp?idh=6509203&ids=6>. V tejto záležitosti ich podporuje 75 % Dánov. V prieskume potvrdili, že zachovanie štátu blahobytu je pre nich dôležitejšie než pokles najvyššej daňovej sadzby. [3]

Nemecké banky majú viac zlých úverov vo svojich portfóliách než ich konkurenti z iných európskych krajín, tvrdí vo svojej štúdii poradenská spoločnosť PricewaterhouseCoopers. Hlavnou príčinou je to, že v Nemecku nie je rozvinutý sekundárny trh so zlyhanými úvermi.

Na konci roka 2009 mali nemecké banky vo svojich bilanciách zlyhané úvery v nominálnej hodnote 213 miliárd eur, čo je o 50 % viac než rok predtým. Objem zlyhaných úverov v bilanciách britských bánk vzrástol na 155 miliárd eur zo 107 miliárd na konci roka 2008, španielskych na 96,8 miliardy eur zo 75,4 miliardy eur a talianskych na 59 miliárd eur zo 42 miliárd eur. "Aj napriek celoeurópskemu rastu objemu zlyhaných úverov sa nemecký trh s takýmito úvermi nerozhýbal," uviedol Jens Roennberg z PwC. V Británii sa od začiatku roka 2010 predali zlyhané úvery v hodnote 1,6 miliardy eur, tvrdí PwC. Spoločnosť dodala, že nemecké banky profitujú zo štátnej podpory, ktorá im umožňuje udržať si ukazovateľ kapitálovej primeranosti Tier 1 na požadovanej úrovni a čakať s predajom aktív. [4]

Vlády musia výrazne znížiť svoje rozpočtové schodky a centrálné banky nemôžu príliš dlho čakať so zvyšovaním úrokových sadzieb. Sekundárne vplyvy opatrení prijatých na boj s globálnou recesiou totiž môžu spôsobiť novú krízu. Tvrdí to vo svojej výročnej správe Banka pre medzinárodné zúčtovanie (BIS). Globálna ekonomika rovnako ako finančné trhy sa zotavujú, aj keď oživenie v rozvinutých ekonomikách zostáva krehké. BIS zdôrazňuje, že dlhová kríza eurozóny ohrozuje zotavenie globálnej ekonomiky.

Lídri krajín G20 sa na víkendovom summite v Toronte dohodli, že vyspelé štáty znížia do roku 2013 svoje rozpočtové schodky na polovicu, pričom predovšetkým Spojené štáty americké varujú pred príliš radikálnymi škrtmi, ktoré môžu zastaviť oživenie. Podľa BIS sú reformy finančného systému kľúčové preto, aby sme sa vyhli budúcim krízam. Okrem toho krajiny musia čo najrýchlejšie začať s ukončovaním stimulov a konsolidáciou verejných financií.

Šéf BIS tvrdí, že vlády už nemôžu dlhšie čakať. "Nemôžeme čakať na návrat k rýchlemu rastu, kým spustíme politickú korekciu," uviedol generálny riaditeľ Jaime Caruana na výročnom valnom zhromaždení BIS. "Predovšetkým odkladanie korekcie fiškálnej politiky iba zvýši riziko opätovnej finančnej volatility, narušenia fungovania trhov a problémov s financovaním." Ak budú mimoriadne opatrenia platiť príliš dlho, politici a centrálni bankári riskujú, že vytvoria "zombie" banky a firmy, ktoré budú závislé od priamej podpory, tvrdí BIS. [5]

Príspevok bol napísaný v rámci riešenia vedeckej grantovej úlohy VEGA č. 1/0630/10

L I T E R A T Ú R A

- [1] Počet milionárov na Slovensku počas krízy vzrástol. In.: *Sme*, 29.6.2010 <http://ekonomika.sme.sk/c/5444346/pocet-milionarov-na-slovensku-pocas-krizy-vzrastol.html#ixzz0sEzxDdku> <http://ekonomika.sme.sk/c/5444346/pocet-milionarov-na-slovensku-pocas-krizy-vzrastol.html> - ixzz0sEzxDdku

[2] Porovnanie platov: Bratislavčan zarába skoro dvakrát viac ako Prešovčan. In.: Sme, 14.3.2011. <http://www.cas.sk/clanok/193434/porovnanie-platov-bratislavcan-zaraba-skoro-dvakrat-viac-ako-presovcan.html>

[3] Niektorí Dáni sa rozhodli platiť vyššie dane. In.: Sme, 29.6.2010
<http://ekonomika.sme.sk/c/5444276/niektori-dani-sa-rozhodli-platit-vyssie-dane.html#ixzz0sF0IUwe7>

[4] Nemecké banky majú najviac zlých úverov. In.: Sme, 28.6.2010.
<http://ekonomika.sme.sk/c/5442965/nemecke-banky-maju-najviac-zlych-uverov-v-europe.html#ixzz0sF0jFSsh>

[5] Vlády a centrálné banky musia ukončiť stimuly. In.: Sme, 28.6.2010
<http://ekonomika.sme.sk/c/5442855/bis-vlady-a-centralne-banky-musia-ukoncit-stimuly.html#ixzz0sF1ZEUUL>